

WATERPARAGRAAF (GEWIJZIGD 20-NOV.-2025)

WATERHUISHOUDING

Wettelijk kader

Nederland is een waterrijk land. Bouwen in die gebieden kan niet zomaar. Bij de vaststelling van het omgevingsplan moet de gemeente voor het waterbelang de opvattingen van de waterbeheerder betrekken. Dit volgt uit instructieregels opgenomen in paragraaf 5.1.3 van het Besluit kwaliteit leefomgeving (Bkl).

Weging van het waterbelang

De weging van het waterbelang (voorheen: watertoets) geldt bij het vaststellen van het omgevingsplan. Dit volgt uit artikel 5.37 van het Bkl. De gemeente moet de opvattingen van de waterbeheerder betrekken bij het omgevingsplan. Dit geldt in het algemeen voor alle waterbelangen. Er gelden geen regels voor hoe de gemeente de waterbeheerder hierbij betreft. De gemeente is vrij om hier zelf invulling aan te geven.

Waterparagraaf

De waterparagraaf beschrijft de wijze waarop rekening is gehouden met de eventuele gevolgen van het ruimtelijk plan voor de waterhuishouding en vice versa. Onderdeel hiervan is een beschrijving van beleidsuitgangspunten en regelgeving, waterhuishoudkundige situatie en –opgaven, meest geschikte oplossingen (motiveren) en de ruimtelijke consequenties daarvan. Indien aan de orde is tevens het advies van het waterschap in de waterparagraaf verwerkt.

1. Beschrijving watersysteem

Geomorfologie en geohydrologie

Het plangebied ligt in de bebouwde kom van Batenburg, de terreinhoogte varieert van circa 7,5m+ tot 8,7m+NAP (Bron: AHN-viewer). De bodem ter plaatse bestaat uit voornamelijk klei (80 cm), en direct daaronder bestaat de ondergrond overwegend uit licht beige, bruin zand met daaronder een waterdichte kleilaag.

De planlocatie is gesitueerd in stedelijk gebied en ligt in het zogenaamde peilgebied Bloemers, peilvak BLM011. Het zomerpeil hier is 5,5m+NAP en het winterpeil 5,3m+NAP. De maaiveldhoogte is gemiddeld 8,1m+NAP, vloerpeil woning 9,0+NAP. De bodem bestaat voornamelijk uit klei, waarvan de eerste meter onder maaiveld sterk zandig. De gemiddeld hoogste grondwaterstand (GHG) is circa 5,65m+NAP. De gemiddeld laagste grondwaterstand (GLG) is circa 5,25m+NAP. De grondwaterstand rondom het plangebied is op basis van het Dino-loket inzichtelijk geworden en bevindt zich hier tussen de 4,5m+NAP en 5,4m+NAP. Het plangebied staat onder invloed van kwel, vanaf en wegzijging naar de Maas, afhankelijk van de rivierwaterstand.

Oppervlakte- en afvalwatersysteem

De Maas stroomt op 300 meter (hemelsbreed) langs de planlocatie. In het plangebied is geen oppervlaktewater aanwezig. Het plangebied bevindt zich in een gebied met een verbeterd gemengd openbaar rioolstelsel, waar het hemelwater en het afvalwater gezamenlijk worden ingezameld en getransporteerd via één riolering. Het huidige plangebied is niet verhard en ook niet aangesloten op de openbare riolering.

Ecosysteem

Het plangebied is niet gelegen in de Ecologische hoofdstructuur (Gelders natuurnetwerk). Binnen het plangebied bevindt zich geen natte natuur met bijzondere waarde, noch is het plangebied gelegen binnen een beschermingszone voor natte natuur.

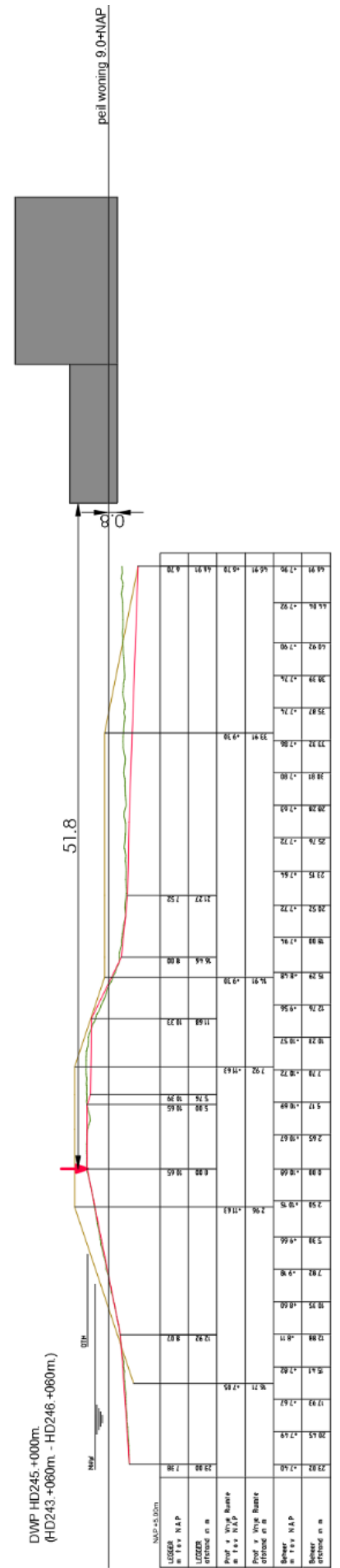
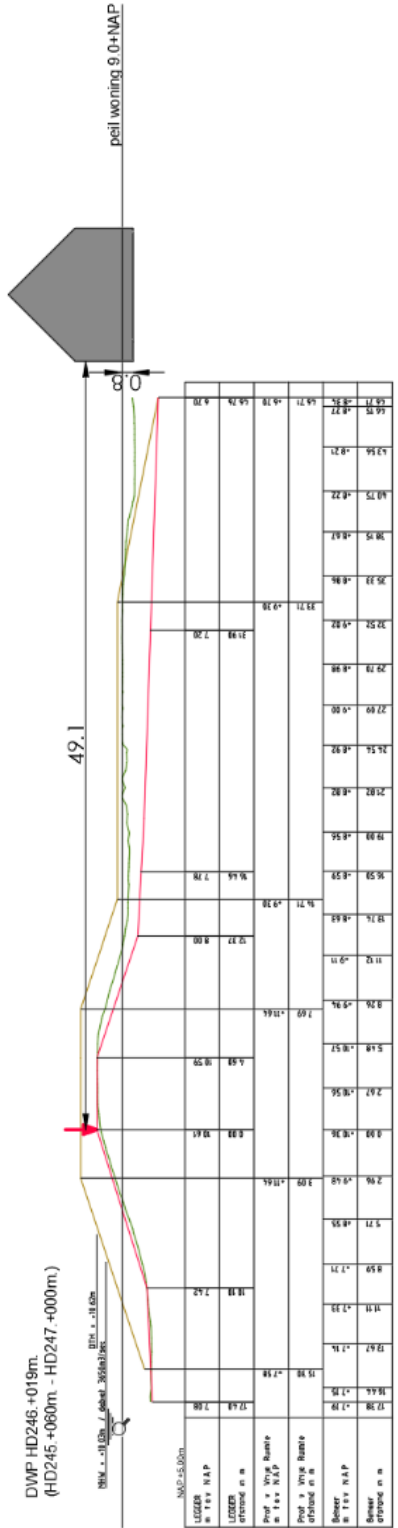
Beschermingszones waterkeringen

Het plangebied is gelegen aan een primaire waterkering. Het plangebied / de locatie van de nieuwe woning ligt in de beschermingszone van deze waterkering. Deze beschermingszone bevat deels een leggervlak waarin – in afwijking op de standaardregels - bebouwing is toegelaten. De afbeeldingen hieronder zijn 1. een uitsnede van de legger van het waterschap ter hoogte van het plangebied (roze lijn is bouwgrens, gestreept is leggervlak) en 2. en de leggerprofielen ter hoogte van de aangegeven doorsnedelijnen op de legger (HD 245 en HD 246).

In verband met de waterkering zijn in het plangebied de navolgende uitgangspunten relevant:

- bebouwing in het leggervlak moet boven het profiel van vrije ruimte worden gesitueerd;
- putlozingen (badkuip in het leggerprofiel) zijn niet toegestaan;
- infiltratie van hemelwater in de bodem is meestal niet mogelijk / dan ook niet toegestaan;
- niet inspecteerbare (water)reservoirs zijn niet toegestaan (bijv. ondergrondse).

2. Gemeentelijk waterbeleid en waterbeheer

Gemeentelijk waterbeleid

Het gemeentelijk waterbeleid is gericht op het voorkomen, beperken of tot een aanvaardbaar risico terugbrengen van wateroverlast en schade aan milieu en volksgezondheid. In de Strategische waternota Wijchen zijn thema's en uitgangspunten voor duurzaam waterbeheer omschreven. Het Beleidsplan water en riolering beschrijft de gemeentelijke zorgplicht voor rioolwater, hemelwater en grondwater. In het kader van de watertoets wordt een vertaalslag gemaakt naar de concrete plansituatie.

Zorgplicht afvalwater

De gemeente heeft voor zover doelmatig een zorgplicht voor de inzameling en transport van stedelijk afvalwater dat binnen de gemeente vrijkomt. Een perceelegeenaar moet het huishoudelijk afvalwater op de openbare riolering lozen. Als dit niet mogelijk (doelmatig) is, zorgt de perceelegeenaar voor een zo milieuvriendelijk mogelijke manier van verwerking of verwijdering van het afvalwater.

Zorgplicht hemelwater

Perceeleigenaren dienen hemelwater in eerste instantie op eigen terrein te verwerken of op oppervlaktewater te lozen. Als dit redelijkerwijs niet mogelijk is draagt de gemeente zorg voor de doelmatige inzameling en verwerking van afvloeiend hemelwater.

Zorgplicht grondwater

In eerste instantie zijn perceeleigenaren zelf verantwoordelijk voor het treffen van maatregelen op eigen terrein om structurele nadelige gevolgen van grondwater voor de aan de grond gegeven bestemming te voorkomen of beperken. De gemeente heeft een zorgplicht bij het treffen van maatregelen in openbaar gebied, voor zover doelmatig en geen verantwoordelijkheid van provincie of waterschap.

Waterschap

De gemeente valt binnen het beheersgebied van Waterschap Rivierenland. Het Waterschap geeft in het kader van de Waterwet een vergunning af voor lozing op oppervlaktewater en in het kader van de waterschapsverordening een ontheffing voor ingrepen/ activiteiten in/nabij watergangen en waterkeringen. Daarnaast verzorgt het waterschap het onderhoud van A-watergangen en draagt zorg voor het zuiveren van afvalwater.

3. Beleidsuitgangspunten en consequenties voor het ruimtelijk plan

Deze paragraaf beschrijft en motiveert de wijze waarop op de planlocatie rekening is gehouden met het watersysteem, gelet op de waterhuishoudkundige situatie, beleid en regelgeving.

3.1 Leefomgeving algemeen

Beleidsuitgangspunten

De gemeente streeft naar integrale inpassing van het watersysteem in de leefomgeving en afstemming op de gebruiksfuncties in het gebied. De ruimtelijke ontwikkeling mag geen nadelige gevolgen hebben voor de waterhuishouding en vice versa. De waterhuishoudkundige situatie moet in overeenstemming zijn met het beoogde grondgebruik.

Water is mede-orderend bij de ruimtelijke ontwikkeling (juiste functie op de juiste plaats), waarbij tevens rekening is gehouden met de ruimteclaim van waterhuishoudkundige voorzieningen.

Wateropgaven zijn gekoppeld aan andere gebiedsopgaven, zoals voor openbaar groen, welzijn, volkshuisvesting, verkeer/vervoer en energie.

Gevolgen van/voor het plan

Voorliggend initiatief heeft geen negatieve gevolgen voor de waterhuishouding of watergangen en oppervlaktewater in de omgeving. Onder punt 3.2 tot en met 3.5 is in meer detail weergegeven welke concrete invulling aan het aspect water is gegeven. Door middel van een infiltratieonderzoek is bepaald of de bodem ter plaatse geschikt is voor infiltratie.

De conclusie van dit “Infiltratieonderzoek Parallelweg (ong.) te Batenburg” (Montferland Milieu, 2024) luidt:

- Uit de meetresultaten volgens de Constant head-methode blijkt dat op basis van de classificatie in de doorlatendheid van de zand houdende bodemlaag op 0,8 m -mv als matig doorlatend wordt beoordeeld en zandlaag boven de afsluitende kleilaag op 1,6 m -mv als matig doorlatend wordt beoordeeld.
- De onderzochte zanderige infiltratie laag vanaf 0,8 tot 1,6 m -mv biedt over het algemeen matige mogelijkheden om het hemelwater in de bodem te infiltreren.
- De grove zandlaag van 1,6 tot 2,0 m -mv biedt over het algemeen matige mogelijkheden om het hemelwater in de bodem te infiltreren.
- De storende kleilaag van 2,00 tot 2,5 m -mv sluit het eerste watervoerende pakket af. Wanneer de storende kleilaag wordt verwijderd, gezien de lage ligging naast de rivier, kan er mogelijk de kwel optreden.

Het infiltratieonderzoek is als bijlage bij de motivering voor het plan beschikbaar.

3.2 Kwaliteit en beleving

Beleidsuitgangspunten

De gemeente streeft naar schoon water en waterbodems die voldoen aan gestelde kwaliteitseisen en het behoud van (natte) natuurwaarden en biodiversiteit. Verontreiniging van grond- en oppervlaktewater wordt voorkomen en de waterkwaliteit zo mogelijk verbeterd.

Schoon hemelwater mag rechtstreeks in bodem of op oppervlaktewater worden geloosd. Verontreiniging van hemelwater voorkomen, o.a. door toepassing van niet-uitlogende materialen (Dubo-bepalingen) en door beperking van toepassing van lood, koper, zink en zacht pvc. Verontreinigd hemelwater alleen lozen via een zuiverende voorziening.

De kwaliteit van oppervlaktewater zo mogelijk verbeteren door aanleg van natuurvriendelijke oevers en verbetering van de doorstroming. Het beheer mag geen verstoring geven van waterkwaliteit en biodiversiteit. Ecologisch natte zones of natte natuurwaarden behouden of verder ontwikkelen door bijbehorende waterhuishoudkundige omstandigheden te beschermen of herstellen.

De gemeente streeft naar versterking van de belevingswaarde van water en daarmee het waterbewustzijn. Hierbij zijn water, waterhuishoudkundige elementen en cultuurhistorische structuren en landschapselementen herkenbaar verweven in de ruimtelijke inrichting en beleefbaar gemaakt. Waterstromen zichtbaar (bovengronds) afvoeren.

Gevolgen van/voor het plan

In verband met beleving van water geldt dat hiervoor in onderhavige situatie geen specifieke voorzieningen bedacht zijn, omdat het niet wenselijk is om hemelwater te infiltreren. Een zichtbare infiltratievoorziening is daarmee niet aan de orde. Wel loopt afstromend hemelwater van de dijkhelling op natuurlijke wijze rechtstreeks richting de Parallelweg. Bij hevige regenval is dit zichtbaar. Bij de bouw worden niet-uitlogende materialen gebruikt. Afvalwater wordt met een nieuwe aansluiting op het bestaande rioolsysteem afgevoerd. De capaciteit van de riolering is voldoende om het afvalwater van de woning op te ontvangen.

3.3 Klimaatverandering

Beleidsuitgangspunten

De gemeente streeft naar een klimaatbestendige en waterrobuuste leefomgeving, anticiperend op hevigere perioden met hitte, neerslag en droogte. Bij ruimtelijke ontwikkelingen worden schadelijke effecten van klimaatverandering (wateroverlast en verdroging) voor het grondgebruik en vice versa beperkt of teruggebracht tot een acceptabel niveau. Waterhuishoudkundige voorzieningen zijn energiezuinig en duurzaam.

Komen tot een klimaatadaptieve ruimtelijke inrichting, o.a. voor wat betreft bebouwing, wegen, groen en water. Voorkomen dat water bij hevige neerslag in de bebouwing terecht komt of afstroomt buiten het plangebied. De hoeveelheid verhard oppervlak tot een minimum beperken. Zorgdragen voor voldoende waterberging, tegen hemelwateroverlast en ter buffering van water in droge tijden (zie ook waterberging). Groenstructuren klimaatrobuust aanleggen voor wat betreft areaal, type beplanting en waterbergend vermogen.

Grondwateronttrekking (verdroging) beperken door hoogwaardige toepassing van drinkwater en het treffen van waterbesparende voorzieningen. Zo mogelijk hemelwater gebruiken voor laagwaardige toepassingen. Verder bij de ruimtelijke ontwikkeling rekening houden met de droogtegevoeligheid van de locatie en mogelijke bodemdaling die daardoor kan ontstaan.

Gevolgen van/voor het plan

Het plangebied is niet uitzonderlijk gevoelig voor klimaatverandering. Bij een klimaatbui ($T=100+10\%$) zal het hemelwater niet in de woning terecht komen: de maaiveldhoogte is gemiddeld 8,1m+NAP, vloerpeil woning 9,0+NAP (dit staat los van de eis dat de woning buiten het profiel van vrije ruimte moet blijven).

Het aanplanten van groen is goed voor de klimaatbestendigheid, omdat het bijdraagt aan het verminderen van de hittestress en het verbeteren van het watervasthoudend vermogen van het gebied. Met voorliggend plan blijven bestaande bomen zoveel mogelijk behouden of worden anders nieuw aangeplant. Tevens worden hagen aangeplant.

3.4 Waterberging

Beleidsuitgangspunten

De gemeente streeft naar het vasthouden van gebiedseigen water door benutting van de natuurlijke bergingscapaciteit van bodem en oppervlaktewater. Natuurlijke grondwater- en oppervlaktewaterstanden worden beschermd of hersteld.

Hemelwater afkomstig van verharde oppervlakken zoveel mogelijk afkoppelen van de riolering met de voorkeursvolgorde: 1) Benutting, 2) Bodeminfiltratie binnen het gebied, 3) Berging binnen het gebied, 4) Vertraagde afvoer naar oppervlaktewater buiten het plangebied en 5) Afvoer naar riool.

Wanneer hemelwater direct of indirect wordt geloosd op oppervlaktewater, moet dit volgens de Keur (waterschap Rivierenland) worden gecompenseerd. De compensatieplicht houdt in dat de toename van verharding in het ruimtelijk plan moet worden gecompenseerd door aanleg van extra waterberging. Met een eenmalige uitzondering van 500 m² (stedelijk gebied) en 1500 m² (landelijk gebied) voor particulieren en kleine bedrijven.

Infiltratie- en bergingsvoorzieningen, zoals bodempassages en open water, moeten voldoende capaciteit hebben om het hemelwater te kunnen verwerken. En zodanig ruimtelijk ingepast (ruimtebeslag, ligging) dat adequaat functioneren is gewaarborgd.

Gevolgen van/voor het plan

Het totale oppervlak van het plangebied dat wordt ontwikkeld is ca. 885 m². Daarvan kan ca 175 m² worden beschouwd als verhard oppervlak (bepaald aan de hand van een schets). Vanuit het waterschap geldt voor particulieren dat eenmalige gebruik kan worden van vrijstelling voor het compenseren van nieuw verhard oppervlak. Het gaat dan om kleine ontwikkelingen zoals serres, tuinschuurtjes of een individuele woning. De vrijstelling kan pas bij de aanvraag omgevingsvergunning worden verleend, er moet dus wel in het kader van het bestemmingsplan uitgewerkt worden hoe met de hemelwaterhuishouding wordt omgegaan. Gezien dit plan zich op meer dan 100 m van een oppervlaktewater bevindt geldt er in dit geval vanuit het Waterschap geen compensatieverplichting.

De gemeente stelt wel compensatie-eisen, namelijk de berging van een bui $T=100+10\%$. Echter in het plangebied is geen reële mogelijkheid om het hemelwater boven het toekomstig profiel van vrije ruimte te bergen (en te infiltreren). Ook is er geen oppervlaktewater in de buurt om het hemelwater op te lozen en ook is er geen hemelwaterriool. Daarom is het hier toegestaan het hemelwater op de gemengde openbare riolering te lozen.

De bui $T=100+10\%$ is zwaarder dan de ontwerpbui, waarop de openbare riolering is ontworpen en daarmee ook de maximale capaciteit van de rioolaansluiting. Dit betekent dat in zo'n situatie het hemelwater uit de particuliere riolering treedt. Op het particuliere terrein zullen daarom maatregelen moeten worden getroffen zodat dit hemelwater tijdelijk geborgen wordt, en vervolgens vertraagd naar de openbare riolering stroomt. Op deze manier komt het niet bij het buurperceel én niet in de woning. De hoogte van het vloerpeil is hierin ook belangrijk, dit is in paragraaf 3.3 beschreven.

Er zal bij verdere uitwerking bijzondere aandacht moeten zijn voor de ligging van de zogenaamde 'ontlastputten' van de particuliere riolering (zie Bouwbesluit en NEN 3215). Bij zwaardere buien dan de ontwerpbui van de openbare riolering (= bui 08 uit de Leidraad Riolering van RIONED, een bui die één maal per 2 jaar valt met de piek aan het begin van de bui) kan het overvloedige hemelwater op het maaiveld ontwijken. Dit ontwijkende hemelwater mag niet in de woning komen of naar een buurperceel tot afstroming komen.

3.5 Gezondheid en veiligheid

Beleidsuitgangspunten

De gemeente streeft naar een veilig watersysteem. Inrichting en beheer van het watersysteem op de planlocatie dient te zijn gericht op het voorkomen of beperken van risico's voor de volksgezondheid en veiligheid.

Risico's van optrekkend vocht primair beperken door ter plaatse van bebouwing te voorzien in voldoende ontwateringsdiepte en drooglegging. Of, als dit niet mogelijk is, door het treffen van maatregelen (bv. kruipruimte vrij bouwen, waterdicht bouwen). Een permanente verandering (verlaging) van grondwaterstanden is daarbij niet toegestaan. Voorts in het plan rekening houden met eventuele gevolgen van bodemdaling als gevolg van grondwaterstands daling of -fluctuatie. Inrichting en beheer van oppervlaktewater in bebouwd gebied afstemmen op potentieel verdrinkingsgevaar (veilige oevers). Bij de ruimtelijke inrichting rekening houden met locaties waar waterkwaliteit een gezondheidsrisico kan vormen (zoals bij overstorten en stilstaand water).

Gevolgen van/voor het plan

Het grondwater bevindt zich gemiddeld op $\pm 5,4\text{m}+\text{NAP}$. De ontwateringsdiepte (het peilverschil tussen het grondwater en het vloerpeil van de begane grond) voldoet daarmee aan de gemeentelijke eis. Deze bepaalt dat de gemiddeld hoogste grondwaterstand niet hoger mag zijn dan dan 1,0 m onder het vloerpeil van de begane grond (vloerpeil woning $9,0+\text{NAP}$).

Eveneens wordt voldaan aan de door het waterschap op basis van de Waterschapsverordening geëiste drooglegging. Het waterschap heeft een droogleggingseis (het verschil tussen het zomerpeil en het vloerpeil van de begane grond) van 1,3 m om overlast te voorkomen. Hieraan wordt ruim voldaan: zomerpeil is $5,5\text{m}+\text{NAP}$, vloerpeil is $9,0\text{m}+\text{NAP}$, drooglegging bedraagt 3,5 meter. Oppervlaktewater is in en om het plangebied niet aanwezig.

3.6 Afvalwater

Volgens het Bouwbesluit moet iedere nieuwbouwwoning afzonderlijk op de openbare riolering zijn aangesloten. In het kader van het planvoornemen wordt de nieuwe woning aangesloten op het bestaande riool onder de Parallelweg. Aangezien er slechts 1 woning bijkomt, wordt verwacht dat de toename minimaal zal zijn en geen overlast zal veroorzaken.

4. Overwegingen en conclusie

Overwegingen

Gezien de terreinhoogte en grondwaterstanden wordt voldaan aan de ontwateringseisen. Hemelwater afkomstig van de nieuwe woning zal worden afgevoerd naar riolering.

Conclusie

De waterhuishouding is geen belemmering voor de realisatie van het plan en omgekeerd.

5. Overleg met waterbeheerder

Afhankelijk van de aard en locatie moet het ruimtelijk plan voor advies en/of vooroverleg worden voorgelegd aan de waterbeheerder. Veelal zijn de waterbeheerders het waterschap en de gemeente, maar het kan ook Rijkswaterstaat of de Provincie zijn. Het advies of resultaat van het vooroverleg dient te worden verwerkt in de waterparagraaf.

Voor wat betreft het waterschapsbelang geldt voor alle ruimtelijke plannen dat bij aanvang van het planproces een wateradvies moet worden ingevuld door de initiatiefnemer (www.wateradvies.nl). Het hieruit voortvloeiende advies moet, in geval van een relevant waterschapsbelang, worden uitgewerkt in de waterparagraaf.

Het planvoornemen is op 21 januari 2025 aangemeld via het digitale wateradvies. Daarbij is gebleken dat geen waterschapsbelangen in het geding zijn. De relevante zaken uit de uitgangspuntennotitie, die op basis van de aanmelding is opgesteld, zijn in de voorliggende waterparagraaf verwerkt. Als relevant zijn beoordeeld zaken met betrekking tot klimaatadaptatie, verhard oppervlak en waterkwaliteit. Watercompensatie is niet noodzakelijk en watergangen zijn niet aanwezig.

Wateradvies Waterbelang van de waterbeheerders

Het voor het planvoornemen van het waterschap ontvangen wateradvies luidt als volgt. Op grond van het Besluit kwaliteit leefomgeving (par. 5.1.3 art. 5.37) moet in de toelichting van ruimtelijke plannen een waterparagraaf worden opgenomen. Hierin wordt beschreven hoe rekening is gehouden met de gevolgen van het plan voor de taken en belangen van het waterschap. Uit de ingevoerde gegevens volgt dat er sprake is van een ruimtelijk plan dat een geringe invloed heeft op de taken en belangen van het waterschap. In deze fase van de planvorming kan volgens het waterschap worden volstaan met het automatisch gegeneerd wateradvies.

Het Wateradvies is als bijlage bij de motivering voor het plan beschikbaar.